

2013210

การอ่านเพื่อพัฒนาปัญญา

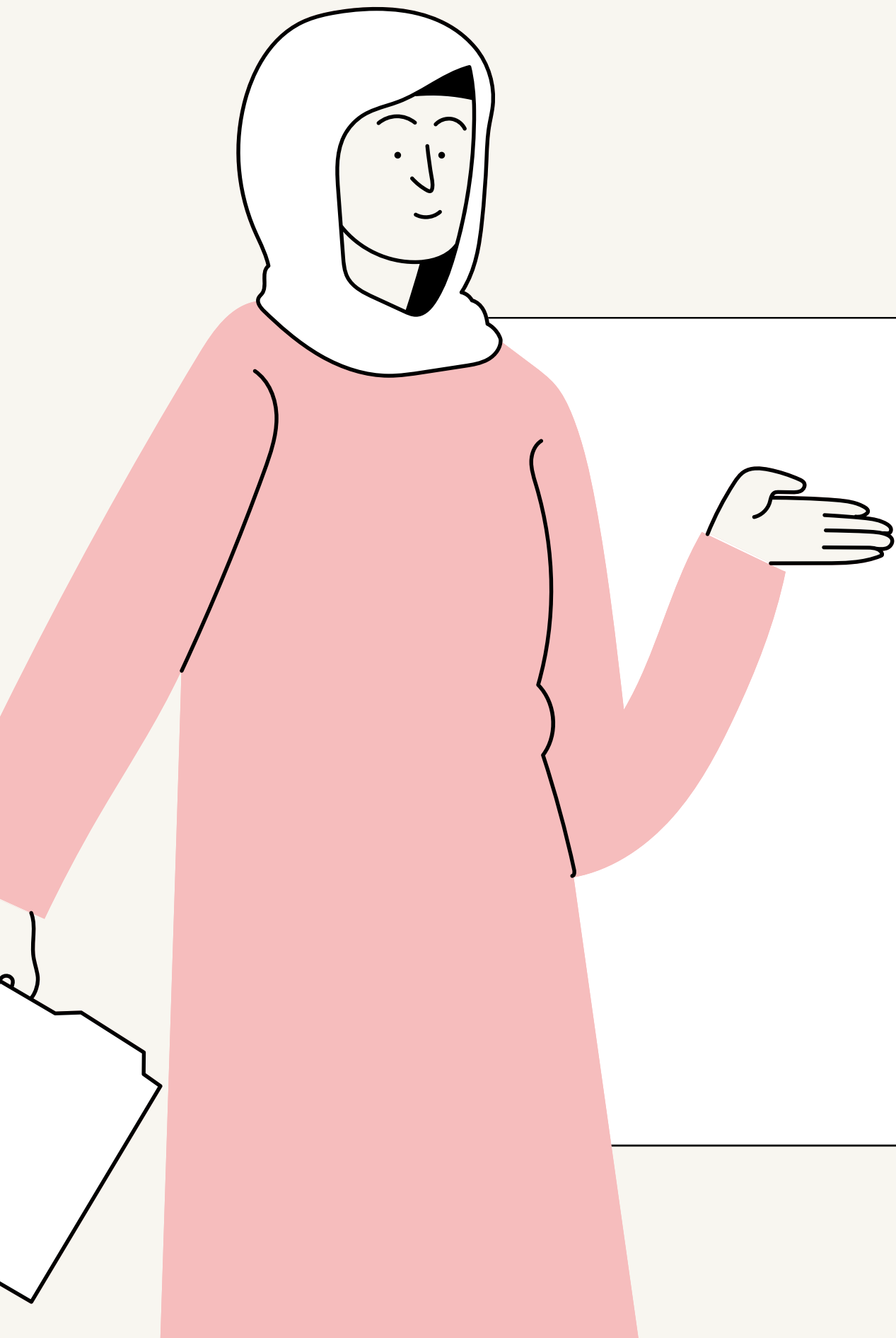
อุภาวรรณ นามศิริ

สัปดาห์ที่ 5
การอ่านเพื่อพัฒนาความคิด:
การวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคม

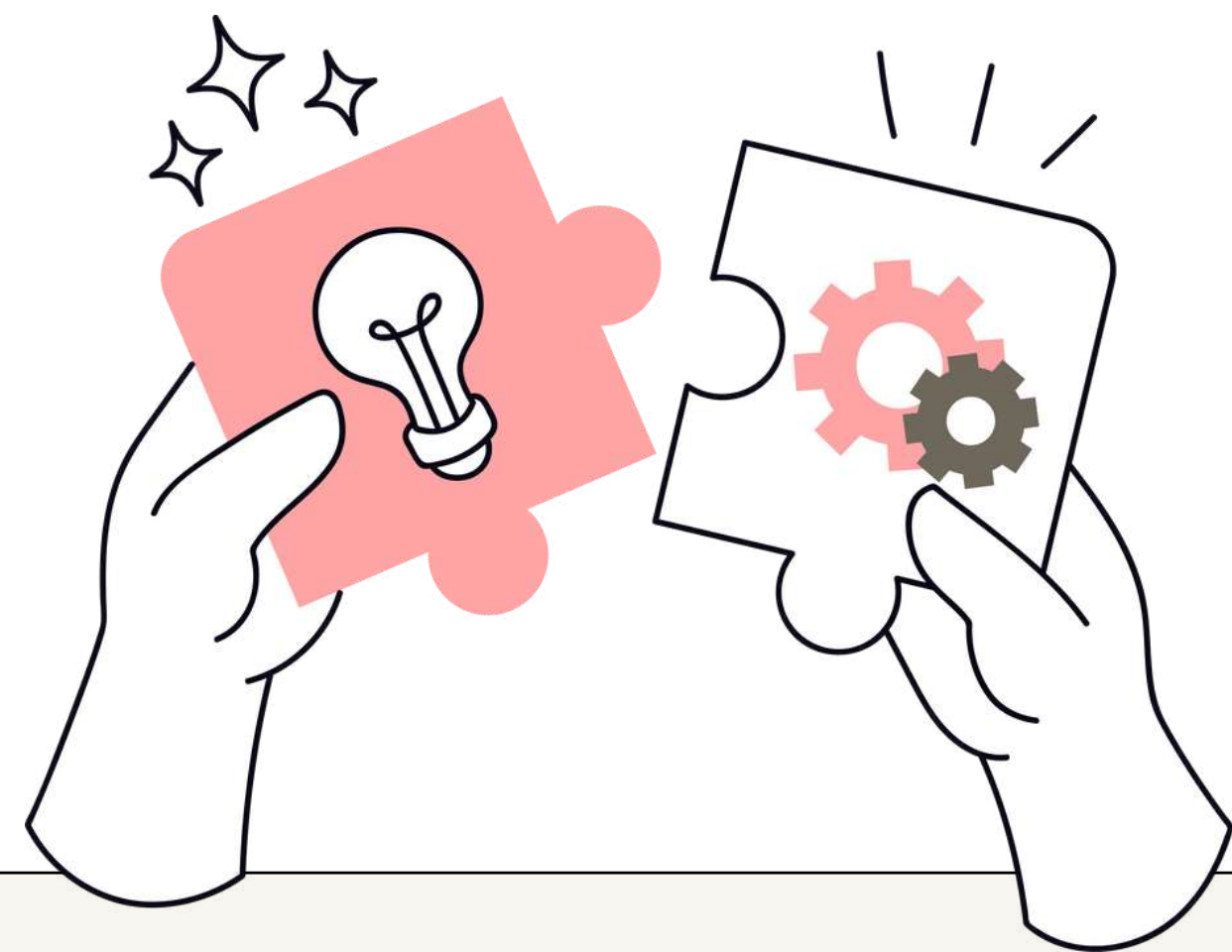
วัตถุประสงค์ (เมื่อจบบทเรียน ผู้เรียนจะสามารถ)

LL05.1 ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ต่อประเด็นทางสังคมที่ปรากฏในบทอ่านได้

LL05.2 อภิปรายเชื่อมโยงบทอ่านกับปรากฏการณ์ทางสังคมในปัจจุบันได้ (เพื่อบรรลุ CLO 3)

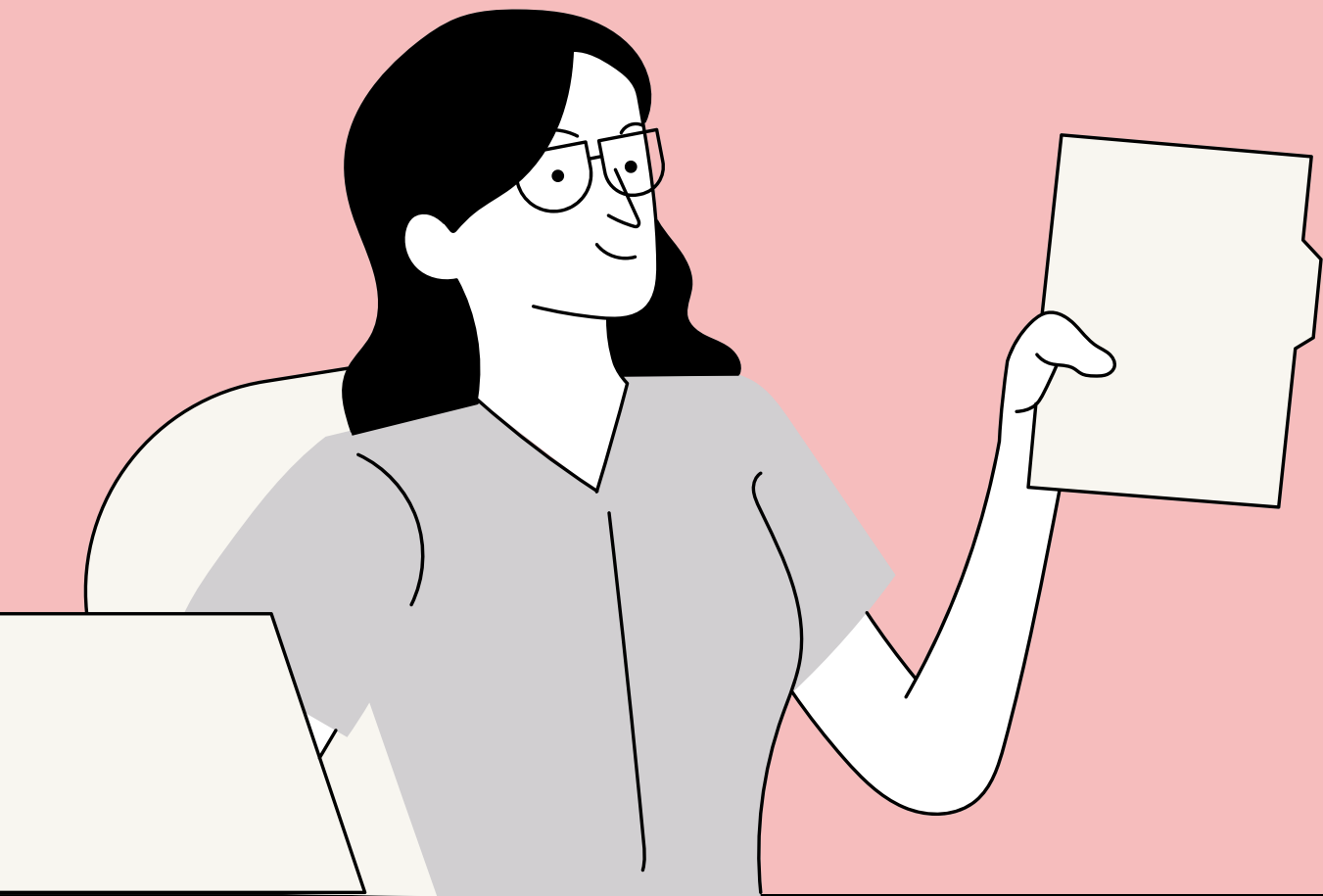
การอ่านเพื่อพัฒนาความคิด คืออะไร?

การอ่านเพื่อพัฒนาความคิด คืออะไร?

ไม่ใช่แค่ "การอ่านเพื่อจับใจความ"

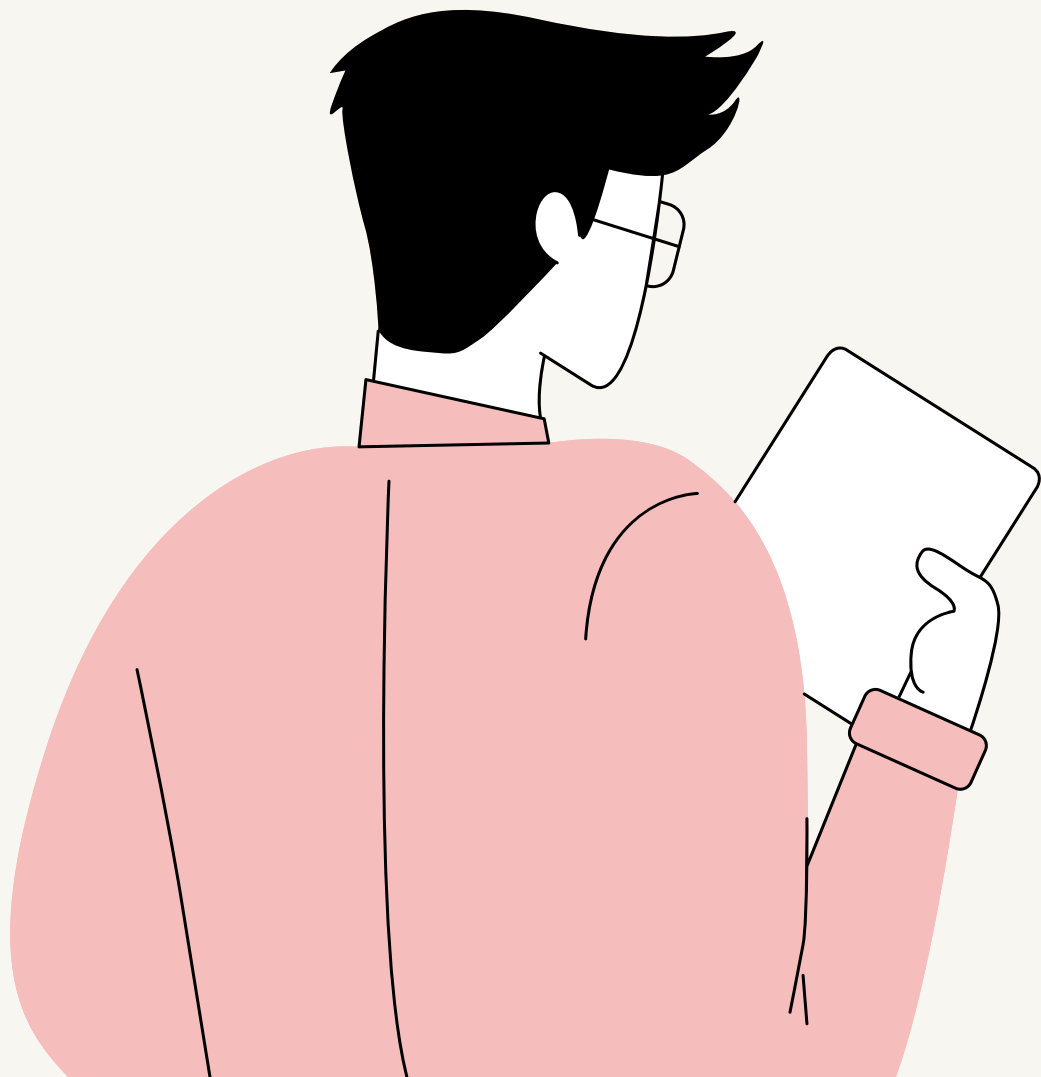
แต่คือ "กระบวนการสร้างความหมาย"
เป็นการ "ปฏิสัมพันธ์เชิงวิพากษ์"
ระหว่างผู้อ่านกับบทอ่าน

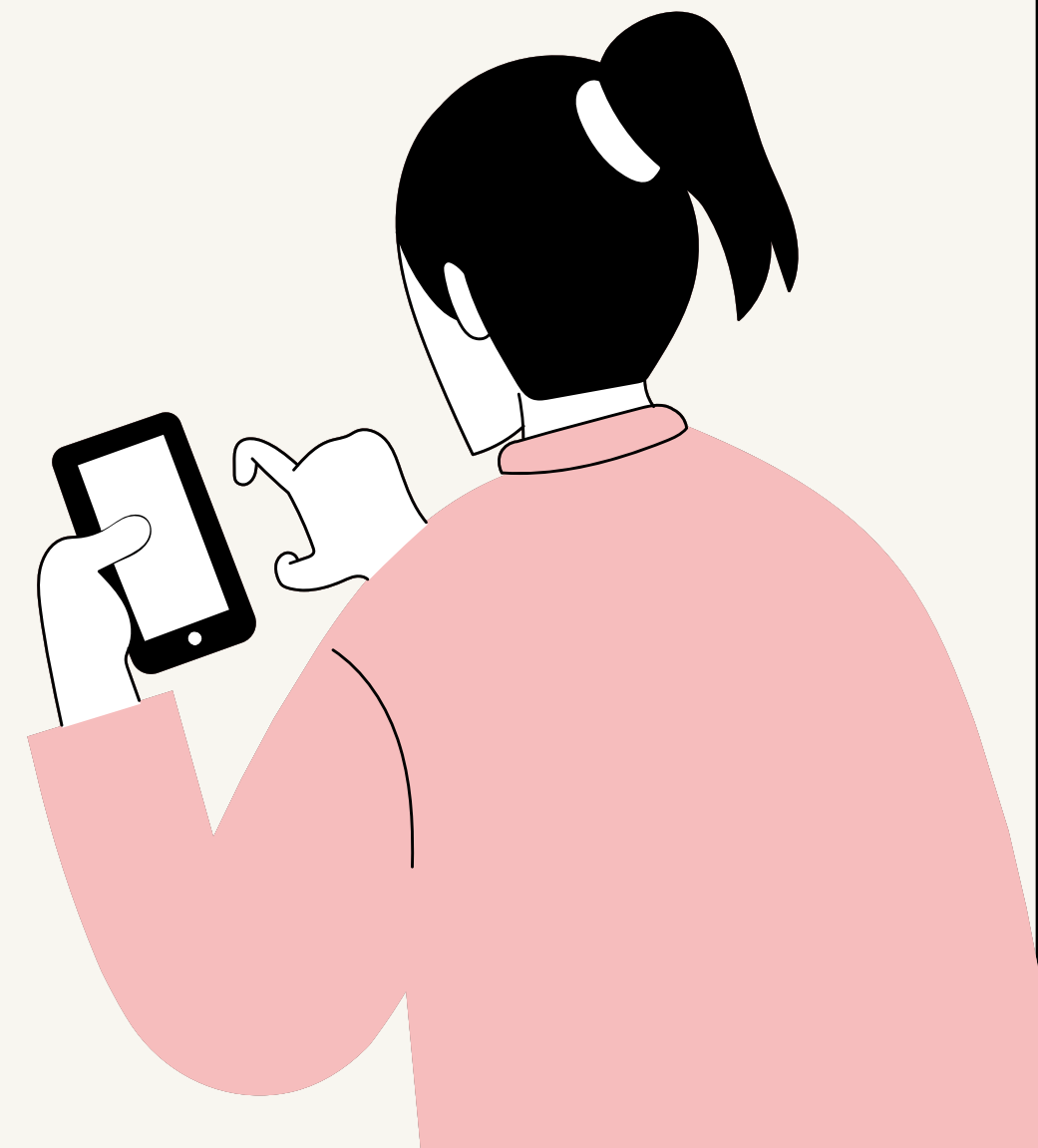
การอ่านเพื่อพัฒนาความคิด

เป้าหมาย

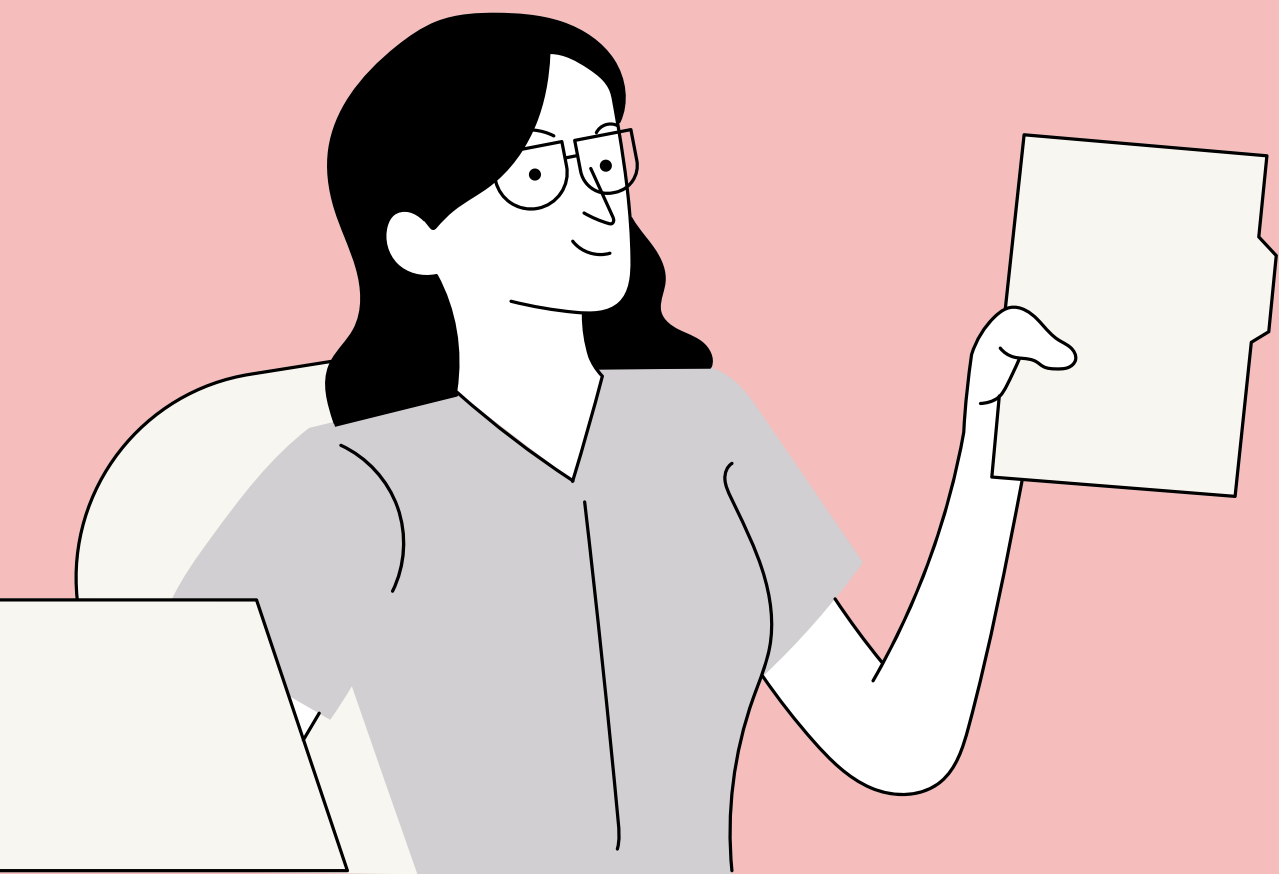
- พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และตีความ
- อ่านเพื่อให้ "เกิดความคิด" ใหม่
- ยกระดับจากการ "อ่านเพื่อรู้" สู่ "การอ่านเพื่อวิพากษ์"

ปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomenon) คืออะไร?

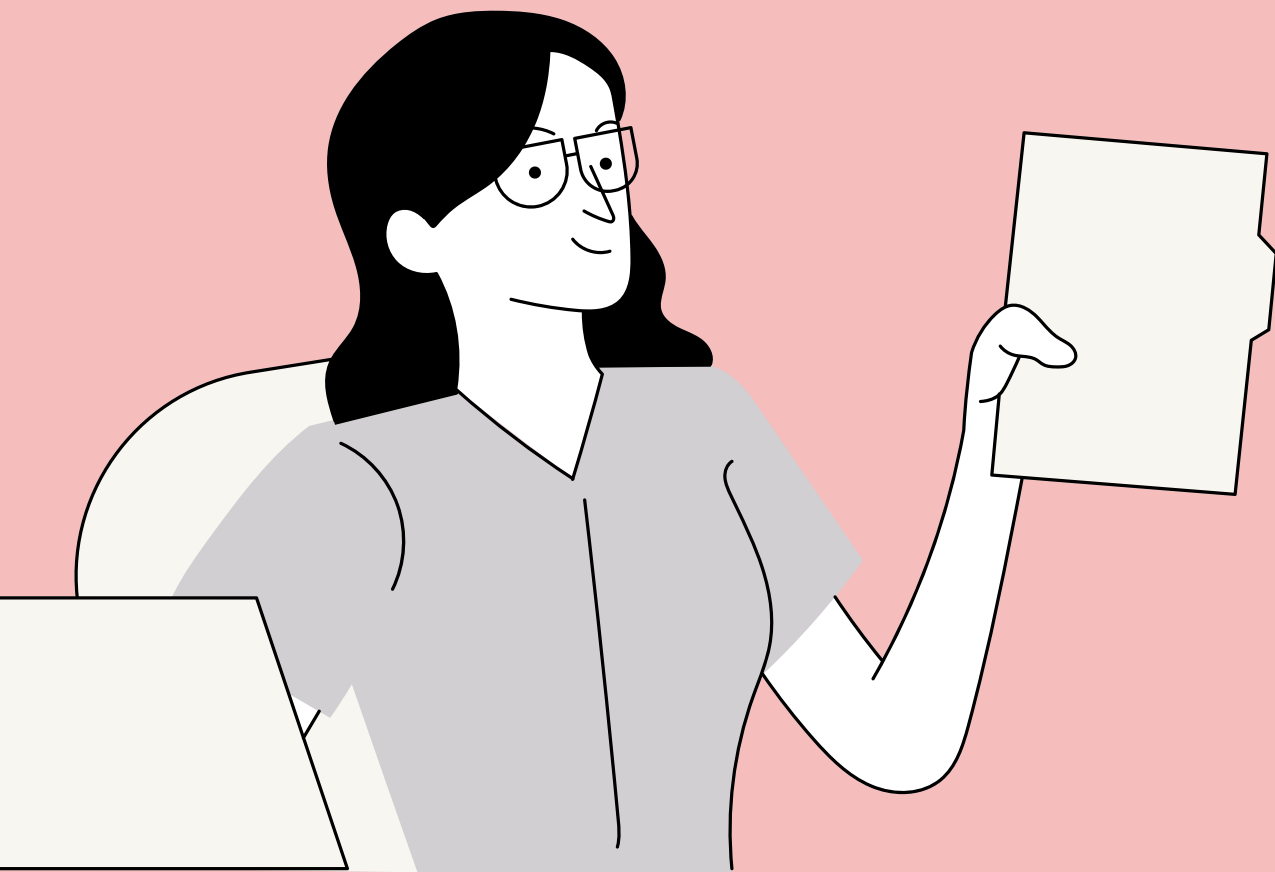

ปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomenon) คืออะไร?

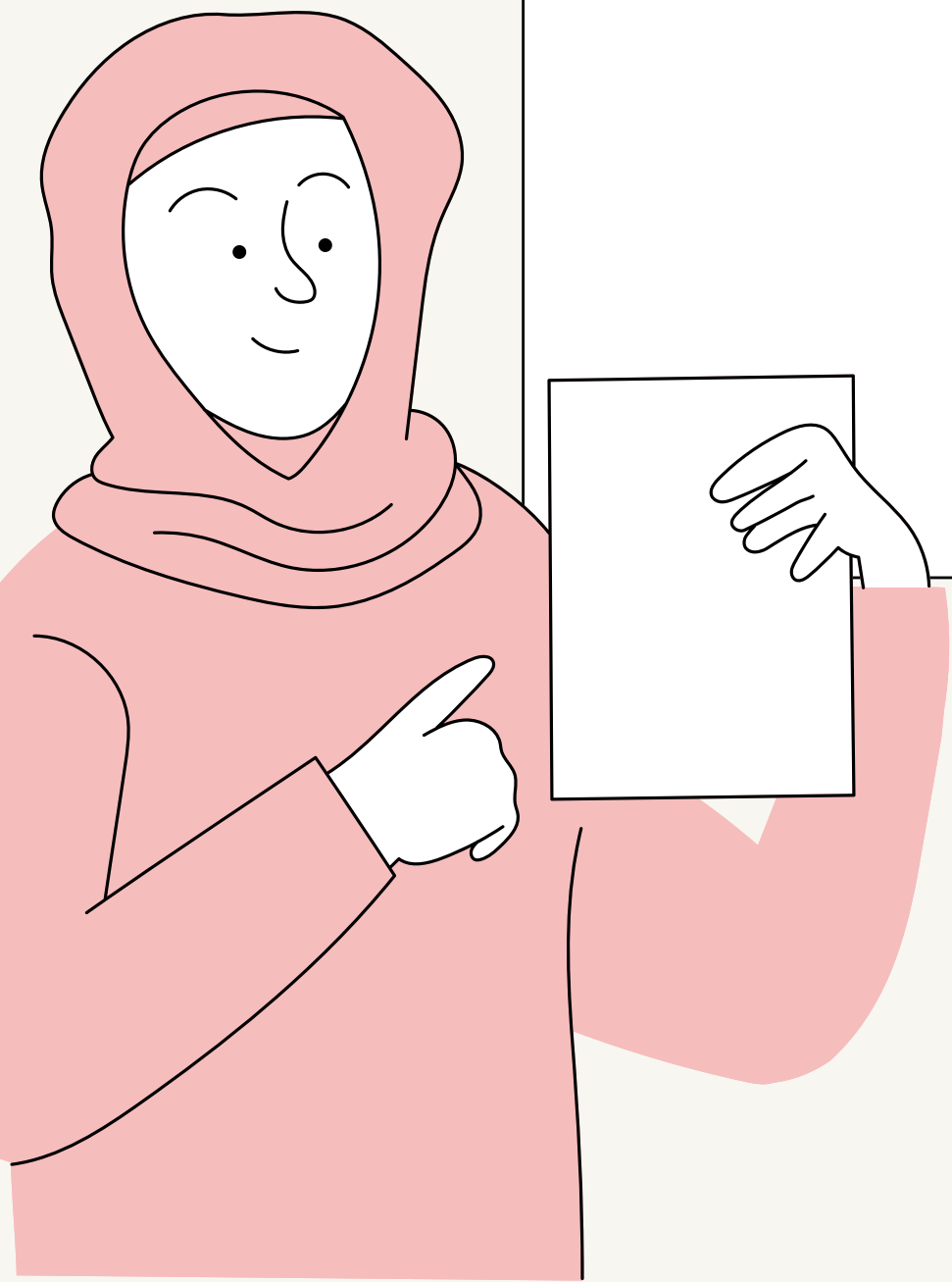
ไม่ใช่แค่ "เหตุการณ์" ที่เกิดขึ้นครั้งเดียวจบ
แต่คือ "**กระบวนการ**" หรือ "**แบบแผน**" ของ
พฤติกรรม, ความเชื่อ, หรือโครงสร้างที่เกิดจาก
การปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม

ปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomenon) คืออะไร?

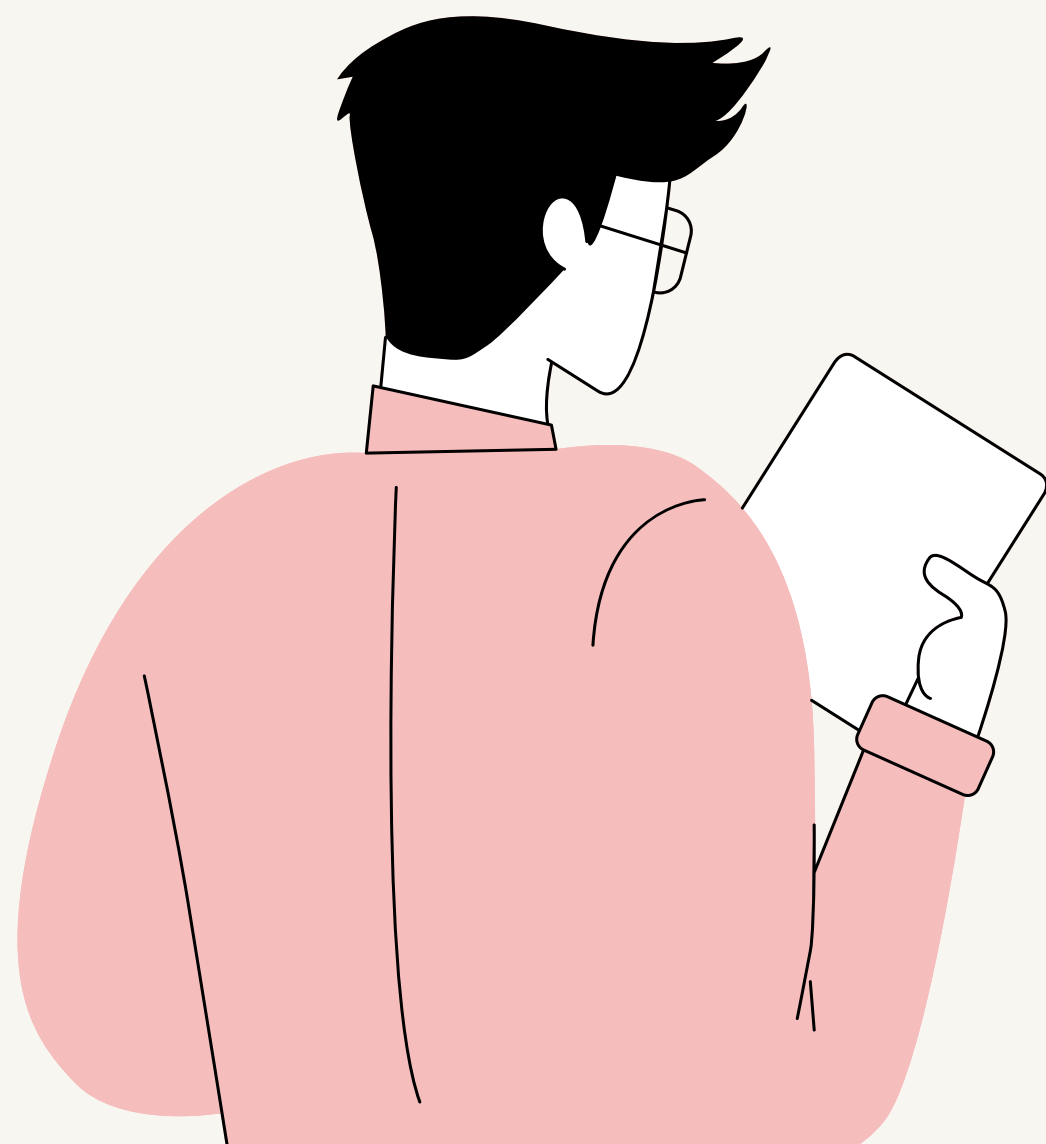

มิติของปรากฏการณ์

- มิติกระบวนการ เช่น "Gentrification" (การเปลี่ยนแปลงพื้นที่) ไม่ใช่แค่ "คนรวยย้ายเข้า" แต่เป็น "กระบวนการ" ที่มีการต่อสู้เชิงชนชั้นและอุดมการณ์ซ่อนอยู่
- มิติภาษา ปรากฏการณ์ถูกสะท้อนและ "ประกอบสร้าง" ผ่าน "ภาษา" และ "วาทกรรม" ที่สังคมใช้ (เช่น การตั้งชื่อเพลงในแต่ละยุค)

ข้อสังเกตที่สำคัญที่สุดในรายวิชานี้คือ
"บทความ" ไม่ใช่ "ปรากฏการณ์"

บทความวิเคราะห์สังคมได้อ่าน (เช่น จาก Prachatai หรือ 101.world) เปรียบเสมือน "**หลักฐาน**" หรือ "**สิ่งประกอบสร้างทางวัฒนธรรม**" ที่บันทึกหรือพยายามอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ แต่มันไม่ใช่ตัวปรากฏการณ์เสียทั้งหมด

บทความ (Article)

- คือ "หลักฐาน"
- คือ "คำอธิบาย"
- คือ "สิ่งประกอบสร้าง" ที่พยายามบันทึกปรากฏการณ์

ปรากฏการณ์ (Phenomenon)

- คือ "ระบบ"
- คือ "โครงสร้าง" หรือ "พลวัต" ที่ใหญ่กว่าซึ่งซ่อนอยู่เบื้องหลัง

การอ่านเพื่อพัฒนาความคิด

ใช้ "บทความ" เป็น จุดเริ่มต้น เพื่อขุดลึกลงไปให้เห็น
"ปรากฏการณ์" ที่กำลังทำงานอยู่

กรอบการตั้งคำถามเพื่อการวิเคราะห์ (Critical Questioning Frameworks)

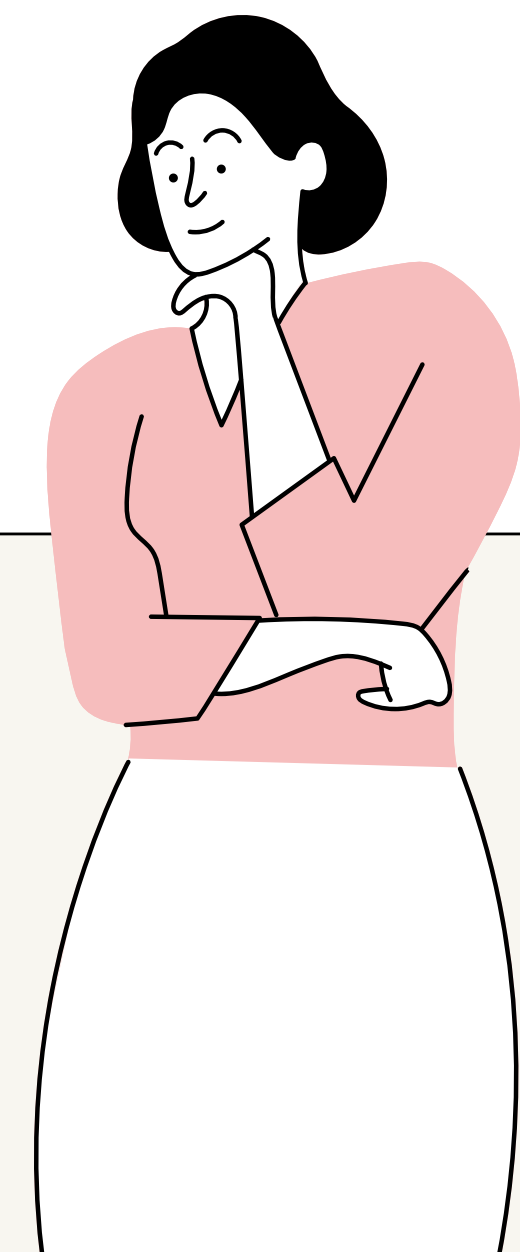

กรอบการตั้งคำถามเพื่อการวิเคราะห์ (Critical Questioning Frameworks)

1. กรอบการวิเคราะห์พื้นฐาน 5W1H
2. กรอบการวิเคราะห์เชิงลึก การไล่เรียงด้วยคำถาม "ทำไม"

1. กรอบการวิเคราะห์พื้นฐาน 5W1H

1. กรอบการวิเคราะห์พื้นฐาน 5W1H

เปลี่ยน 5W1H จาก "จับใจความ" ไปสู่ "วิพากษ์และก่อสร้าง"

จับใจความ

ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร?

เช่น นักข่าวใช้สรุปข้อเท็จจริง

การอ่านเชิงวิพากษ์

ค้นหา "อคติ", "วาระซ่อนเร้น" และ "ข้อสันนิษฐาน" ที่แฝงอยู่ในบทความ

เป้าหมายไม่ใช่การถามว่า "ในบทความพูดถึงอะไร" แต่เป็นการถามว่า "ตัวบทความกำลังทำอะไร" การเปลี่ยนผ่านจาก จับใจความ สู่ อ่านเชิงวิพากษ์ นี้ คือหัวใจของการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์

1. กรอบการวิเคราะห์พื้นฐาน 5W1H

การประยุกต์ใช้ 5W1H ใน การอ่านเชิงวิพากษ์

Who (ใคร)

จับใจความ ใครคือบุคคลสำคัญในบทความ?

วิพากษ์

- ผู้เขียนคือใคร? (ภูมิหลัง, ลัทธิ, จุดยืนทางการเมือง)
- ใครคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ถูกกล่าวถึง? และที่สำคัญกว่านั้น
เสียงของใครที่ถูกกลบเกล็น หรือถูกทำให้เงียบในบทความนี้?
- ใครคือกลุ่มเป้าหมายที่ผู้เขียนตั้งใจสื่อสารด้วย?

1. กรอบการวิเคราะห์พื้นฐาน 5W1H

การประยุกต์ใช้ 5W1H ใน การอ่านเชิงวิพากษ์

What (อะไร)

จับใจความ อะไรคือเหตุการณ์หลัก หรือใจความสำคัญ?

วิพากษ์

- อะไรคือข้อโต้แย้งหลัก และ อะไรคือข้อสันนิษฐานที่แฝงอยู่ของผู้เขียน ใช้โดยไม่บอกเราตรง ๆ?
- อะไรคือหลักฐาน ที่ผู้เขียนใช้สนับสนุนข้อโต้แย้ง? หลักฐานนั้นน่าเชื่อถือเพียงใด? มีหลักฐานด้านอื่นที่ขัดแย้งกันหรือไม่?

1. กรอบการวิเคราะห์พื้นฐาน 5W1H

การประยุกต์ใช้ 5W1H ใน การอ่านเชิงวิพากษ์

Where (ที่ไหน)

จับใจความ เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน?

วิพากษ์

- บทความนี้ถูกเผยแพร่ "ที่ไหน" (แพลตฟอร์มใด)? เช่น Prachatai, 101.world, สื่อกระแสหลัก
- แพลตฟอร์มนั้นมีจุดยืน หรือ อุดมการณ์อย่างไร? การเลือก "ที่" เผยแพร่ ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือหรือเจตนาของบทความอย่างไร?

1. กรอบการวิเคราะห์พื้นฐาน 5W1H

การประยุกต์ใช้ 5W1H ใน การอ่านเชิงวิพากษ์

When (เมื่อไหร่)

จับใจความ เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อไหร่?

วิพากษ์

- บทความนี้ถูกเขียนขึ้น "เมื่อไหร่" (บริบททางประวัติศาสตร์)?
- ทำไมประเด็นนี้จึงถูกหยิบยกขึ้นมา "ในตอนนี้"? มันสัมพันธ์กับเหตุการณ์ปัจจุบันอื่น ๆ อย่างไร?

1. กรอบการวิเคราะห์พื้นฐาน 5W1H

การประยุกต์ใช้ 5W1H ใน การอ่านเชิงวิพากษ์

Why (ทำไม)

จับใจความ ทำไมเหตุการณ์จึงเกิดขึ้น?

วิพากษ์

- ทำไมผู้เขียนจึง "เลือก" (Choice) เขียนเรื่องนี้? (เจตนา, วาระซ่อนเร้น)
- ทำไมผู้เขียนจึง "เลือก" ใช้กรอบการวิเคราะห์นี้ หรือคำศัพท์เหล่านี้? (กลวิธีทางภาษา)

1. กรอบการวิเคราะห์พื้นฐาน 5W1H

การประยุกต์ใช้ 5W1H ใน การอ่านเชิงวิพากษ์

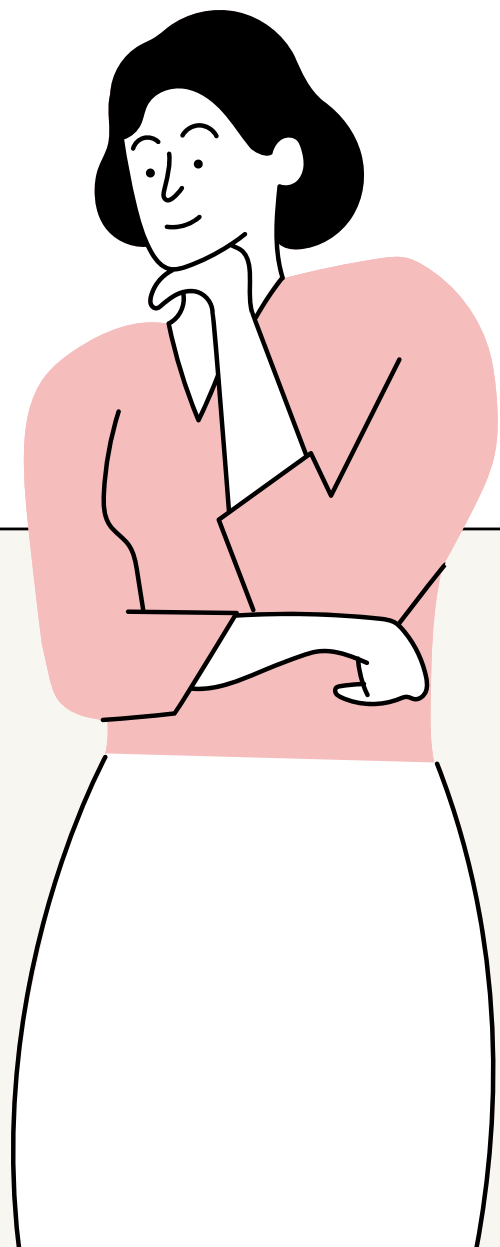
How (อย่างไร)

จับใจความ เหตุการณ์เกิดขึ้นได้อย่างไร? (ลำดับขั้นตอน)

วิพากษ์

- ผู้เขียนใช้กลวิธีทางภาษาหรือการโน้มน้าวใจอย่างไร เพื่อให้เราคล้อยตาม?
- โครงสร้างของบทความ ถูกออกแบบมาเพื่อนำเราไปสู่ข้อสรุปที่ผู้เขียนต้องการอย่างไร?
- บทความนี้ทำให้เรา "รู้สึก" อย่างไร? (เช่น โกรธ, กลัว, มีความหวัง)

2. กรอบการวิเคราะห์เชิงลึก การไล่เรียงด้วยคำถาม "ทำไม"

2. กรอบการวิเคราะห์เชิงลึก การไล่เรียงด้วยคำถาม "ทำไม" (Why-Laddering)

5W1H ช่วยวิเคราะห์ สิ่งที่เกิดความพุด
"ทำไม" ช่วยสำรวจ สาเหตุที่ปรากฏการณ์นี้ดำรงอยู่

เทคนิคการตั้งคำถาม "ทำไม" ซ้ำๆ (ประมาณ 4-5 ครั้ง)

2. กรอบการวิเคราะห์เชิงลึก การไล่เรียงด้วยคำถาม "ทำไม" (Why-Laddering)

กระบวนการ

1. ข้อเท็จจริง สิ่งที่เกิดขึ้นในบทความ
2. ผลกระทบ/ความเชื่อ
3. ค่านิยมหลัก / อารมณ์

เป้าหมาย เพื่อค้นหา "**แก่น**" ของปรากฏการณ์
ว่าทำไมมันจึงดำรงอยู่ หรือทำไมผู้คนจึง "**รู้สึก**" เช่นนั้น

2. กรอบการวิเคราะห์เชิงลึก การไล่เรียงด้วยคำถาม "ทำไม" (Why-Laddering)

ตัวอย่าง

5W1H ช่วยวิเคราะห์บทความเกี่ยวกับ "ประชานิยม" แต่ไม่สามารถอธิบายได้ว่า ทำไม นโยบายประชานิยมจึง "โดนใจ" ผู้คน
“ทำไม” จะช่วยให้ค้นหาลึกลงไปจนพบ "ความรู้สึก" หรือ "ความต้องการหลัก" ที่แฝงอยู่ เช่น
ความรู้สึกไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือ ความรู้สึกถึงความเหลื่อมล้ำ
ซึ่งเป็น "ประสบการณ์การดำเนินชีวิต" ที่แท้จริง

2. กรอบการวิเคราะห์เชิงลึก การไล่เรียงด้วยคำถาม "ทำไม" (Why-Laddering)

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

บทอ่าน รายงานภาวะสังคมไทย เรื่อง 'ช่องว่างทักษะ Soft Skills' (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สศช.)

ปรากฏการณ์ สถิติชี้ว่านักศึกษาเกินกว่า 57.4% ระบุว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันพัฒนา Soft Skills ได้น้อย และสถานประกอบการ 61.3% ไม่เคยมีส่วนร่วมกับการศึกษาในการพัฒนาทักษะ

คำถามกระตุ้น

- **5W1H (What)** 'อะไร' คือข้อสันนิษฐานที่ซ่อนอยู่ของ สศช. เกี่ยวกับคำว่า 'Soft Skills' ที่ 'พึงประสงค์'?
- **“ทำไม”** 'ทำไม' สถานประกอบการจึงไม่ร่วมมือกับสถาบันการศึกษา? (แก่น) -> 'ทำไม' ระบบการศึกษาจึงตอบสนองช้า? (แก่น) -> นี่สะท้อน 'ปรากฏการณ์' เชิงโครงสร้างอะไรในสังคมไทย (เช่น การแยกส่วนระหว่างโลกการศึกษากับโลกการทำงาน)?

ฝึกคิด

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

บทอ่าน (ย่อ) รายงาน สศช. (2568) ชี้ว่า...

- นศ. 57.4% ระบุว่า การเรียนการสอนปัจจุบันพัฒนา Soft Skills ได้น้อย
- สถานประกอบการ 61.3% "ไม่เคย" มีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาทักษะ

ฝึกคิด

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

คำถามนำ (5W1H)

- (What) "อะไร" คือข้อสันนิษฐานของ สศช. เกี่ยวกับคำว่า 'Soft Skills' ที่ 'พึงประสงค์'?
- (Who) "เสียงของใคร" ที่หายไปจากรายงานนี้?

ฝึกคิด

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

แนวคำตอบ

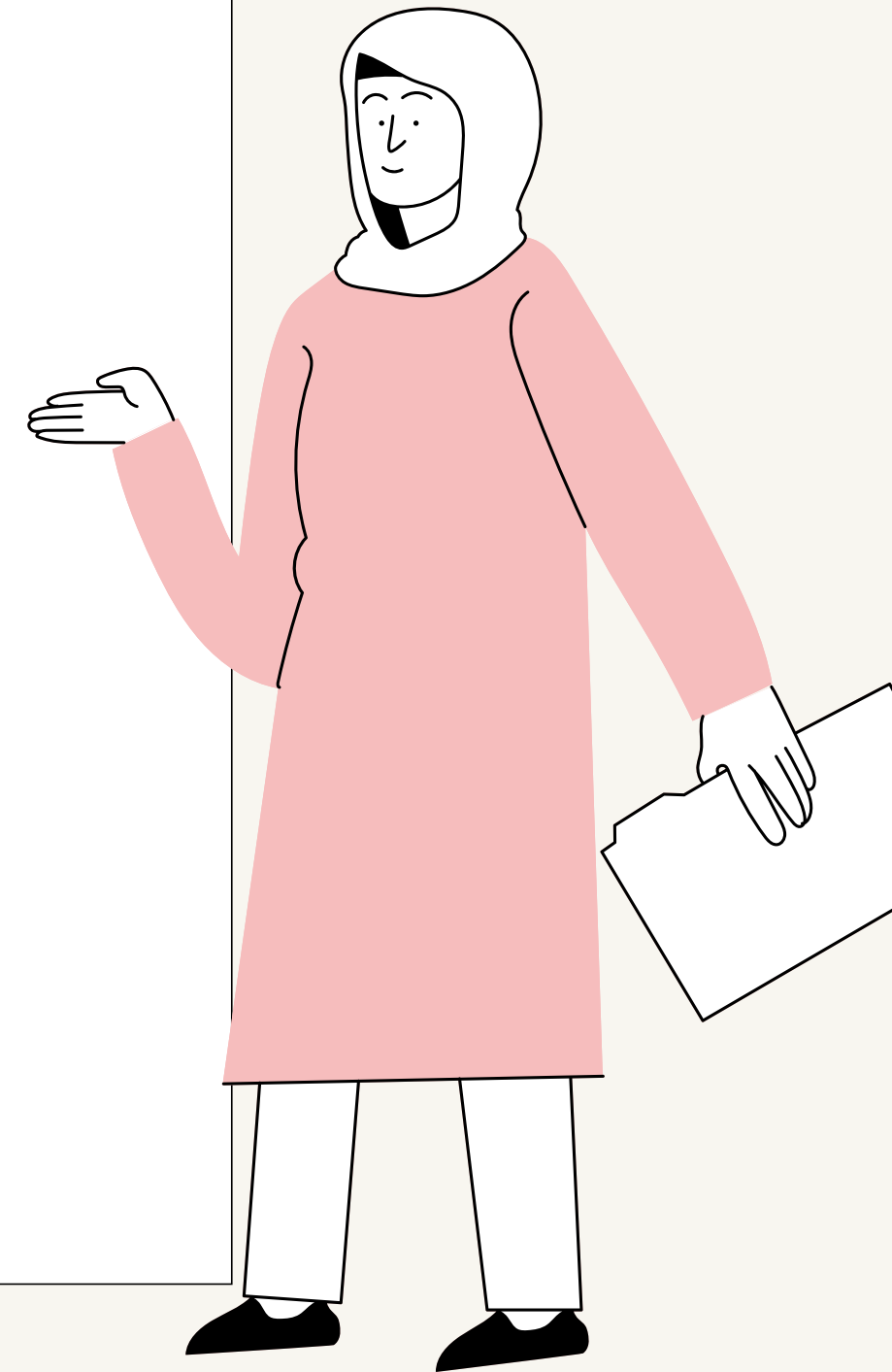
- (What) สันนิษฐานว่า Soft Skills คือสิ่งที่ "ตลาด/บริษัท" ต้องการ (เช่น การทำงานเป็นทีม, การสื่อสาร)
- (Who) เสียงของ "นักศึกษา" ที่อาจนิยาม Soft Skills แตกต่างออกไป (เช่น ทักษะการวิพากษ์สังคม, การตั้งคำถามต่อองค์กร)

ฝึกคิด

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

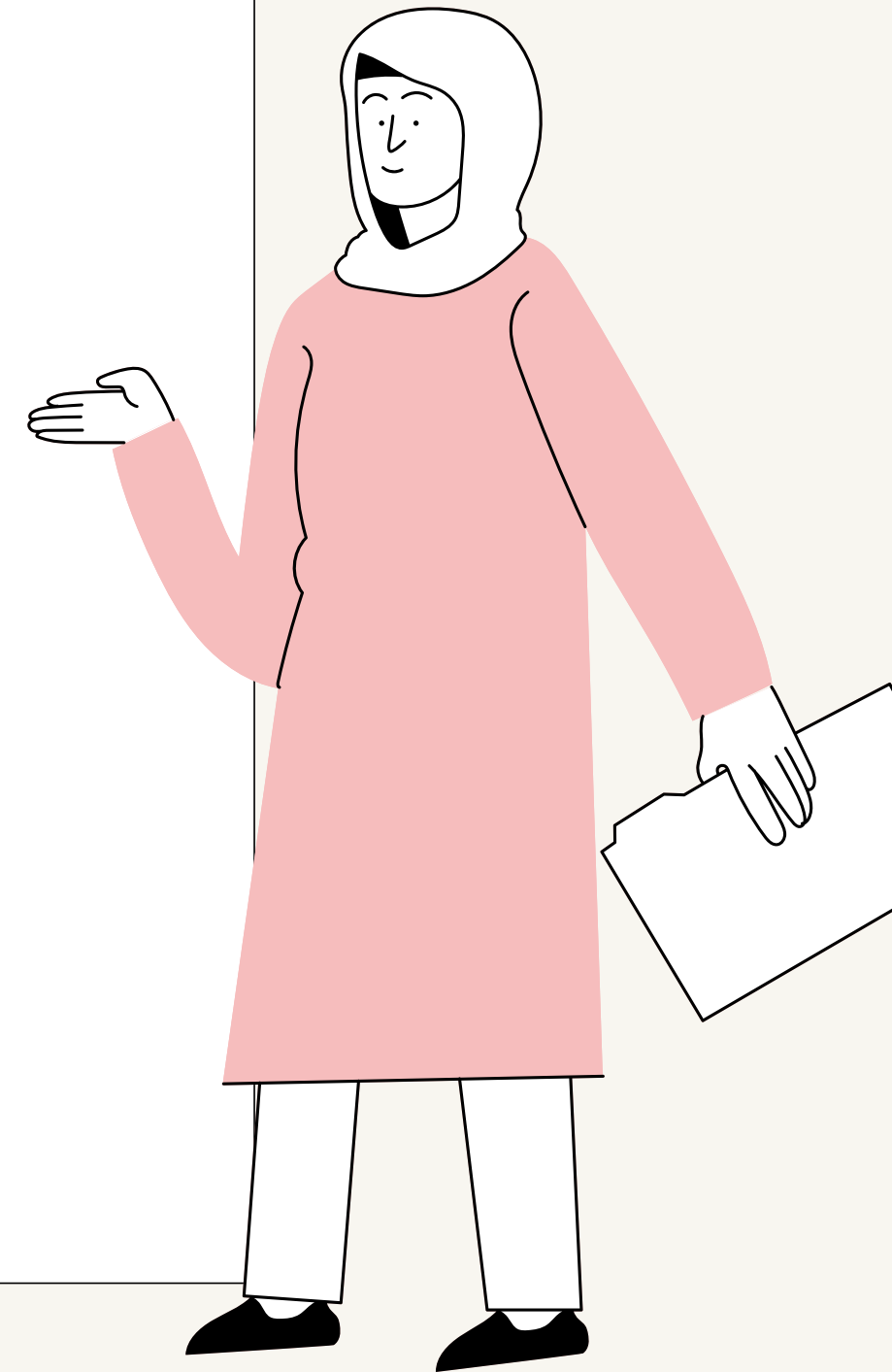
คำถาม1 ทำไม บริษัท (61.3%) จึงไม่ร่วมมือกับ มหา'ลัย?

ฝึกคิด

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

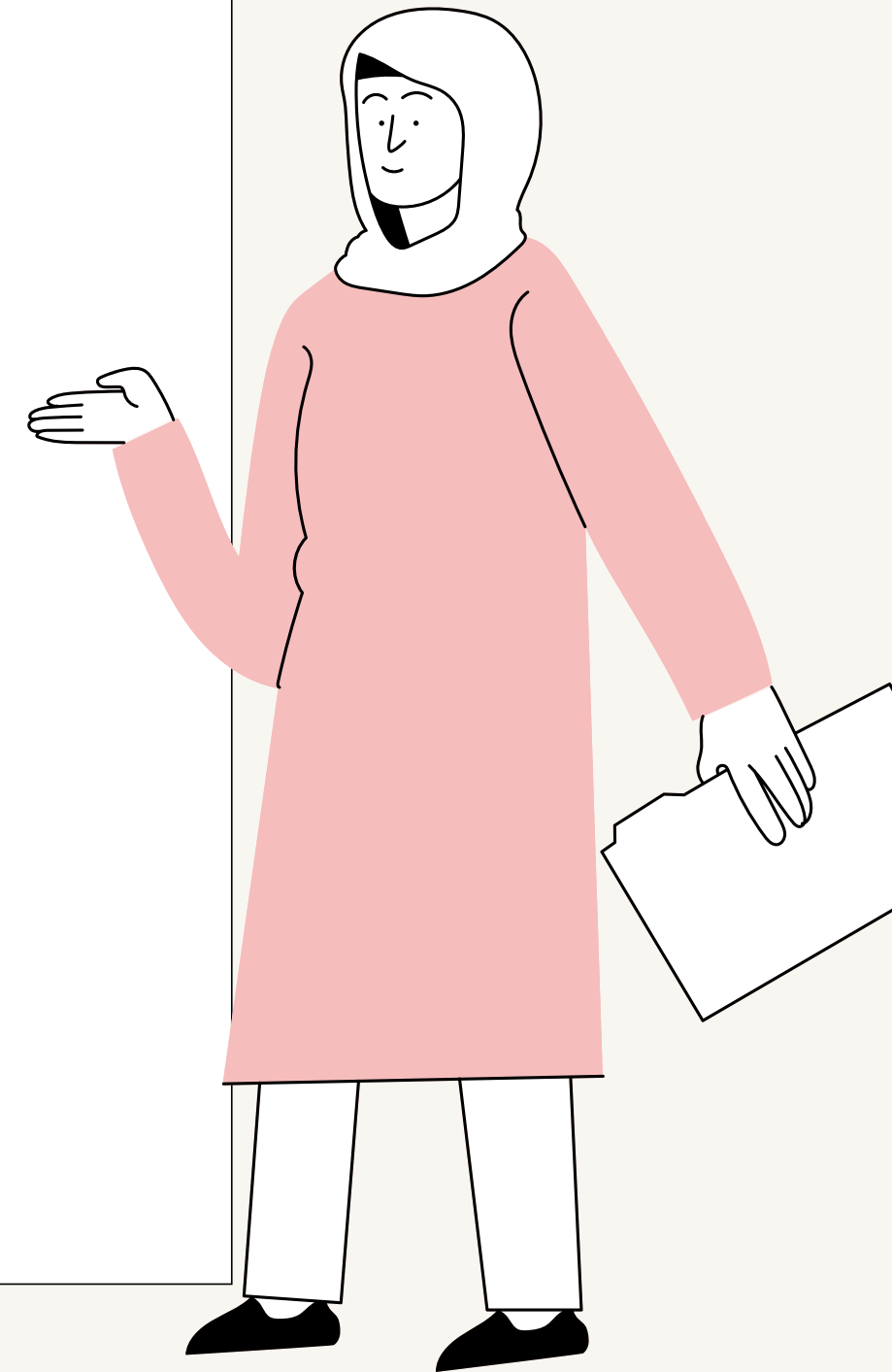
(แนวคิด อาจเพราะมองว่าเสียเวลา /
เป็นหน้าที่ของ มหา'ลัย /
ระบบราชการยุ่งยาก

ฝึกคิด

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

คำถาม2 ทำไม โครงสร้าง 2 ส่วนนี้ (การศึกษา-ตลาดแรงงาน)
จึงแยกจากกัน?

ฝึกคิด

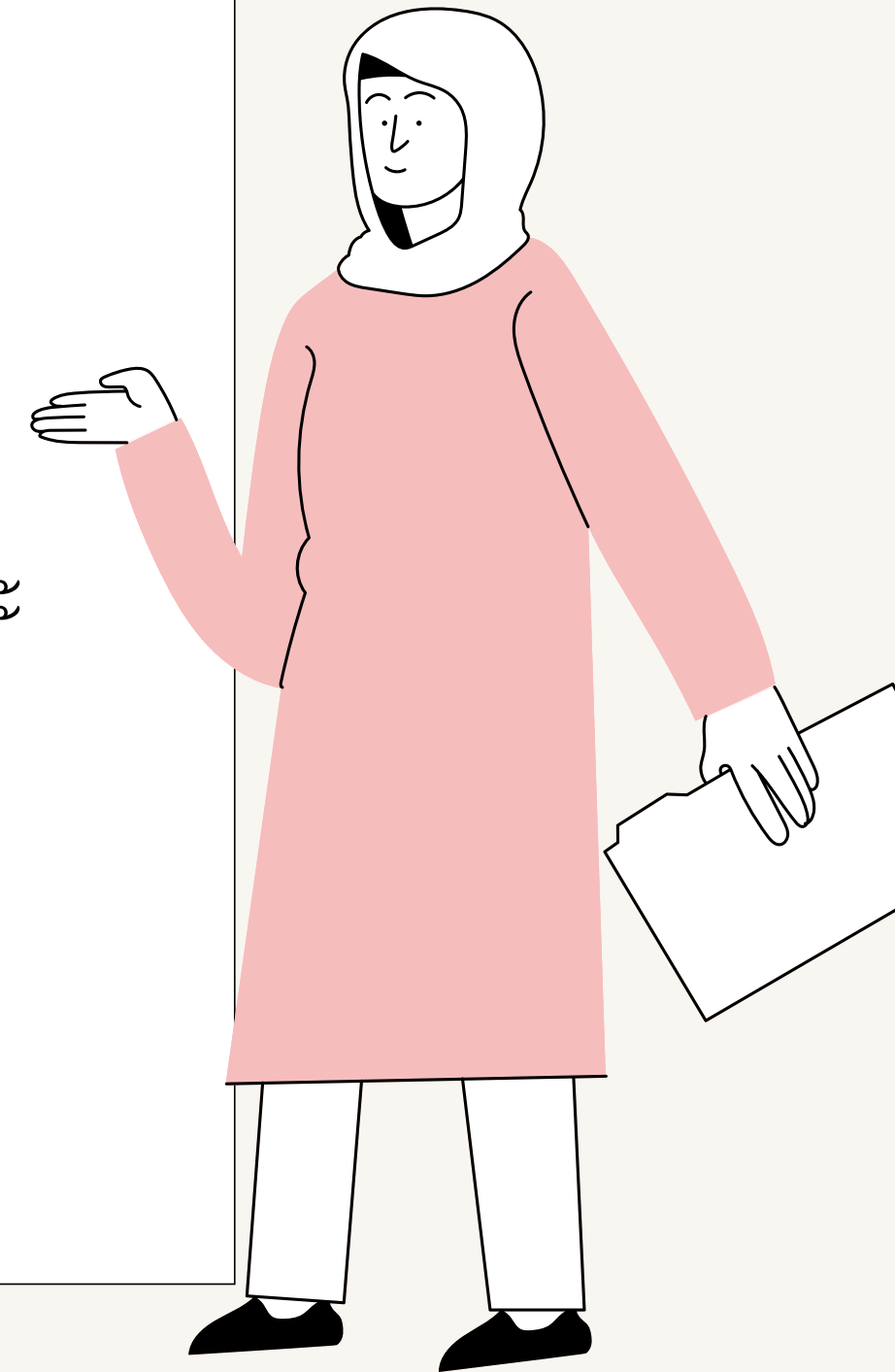
ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

แนวคิด (แก่น)...

ปรากฏการณ์ (Phenomenon) ที่แฝงนัย

- สะท้อนปรากฏการณ์ "การแยกส่วน" ระหว่าง

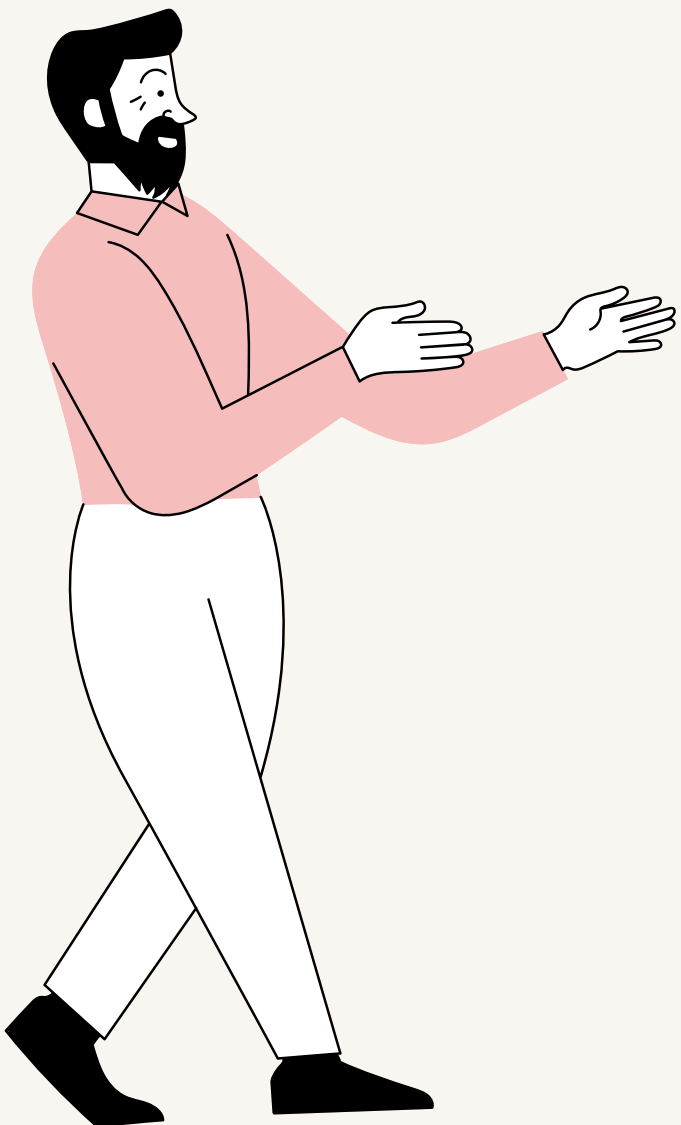
"โลกการศึกษา" (ที่เน้นทฤษฎี/ปัญญา) กับ "โลกการทำงาน" (ที่เน้นทักษะปฏิบัติ)

ฝึกคิด

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

บทอ่าน (ย่อ) 101.world สรุปการเมืองปี 2567
(คดียุบพรรค, ปลดนายกกฯ, เงินหมิ่น, การเคลื่อนไหวของคุณทักษิณ)

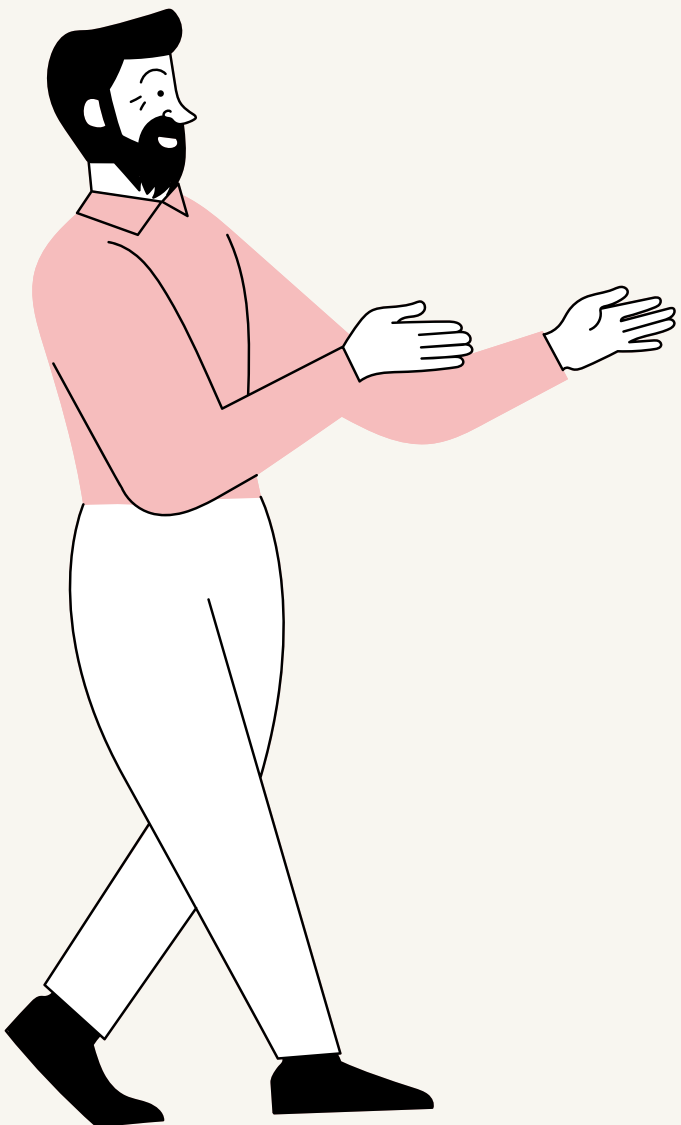

ฝึกคิด

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

คำถามนำ (Why-Laddering)

- Q1 ทำไม ประชาชน (บางส่วน) จึง "รู้สึก" "ไม่คาดหวัง
ไม่ผิดหวัง" กับการเมือง?
- Q2 ทำไม ความรู้สึกนี้จึงเกิดขึ้น?

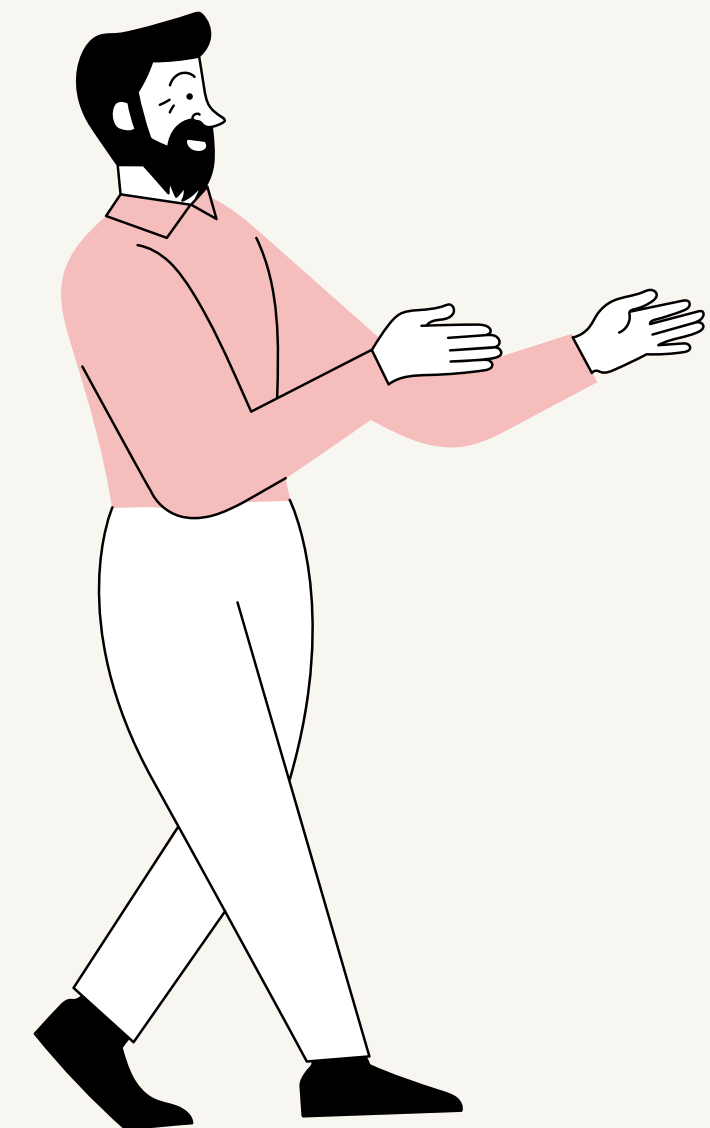
ฝึกคิด

ตัวอย่างบทอ่านออนไลน์เพื่อการฝึกตั้งคำถาม

A1 แนวคิด เพราะเห็นการประนีประนอม /
การกลับมาของข้าอำนาจเดิม /
นโยบายไม่คืบหน้าอย่างที่หาเสียงไว้

A2 แนวคิด (แก่น) อาจเกิดจากความเหนื่อยล้า /
ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีอำนาจเปลี่ยนแปลง

ปรากฏการณ์ (Phenomenon)
สะท้อนปรากฏการณ์ "ความไม่เชื่อมั่นสถาบันทางการเมือง"

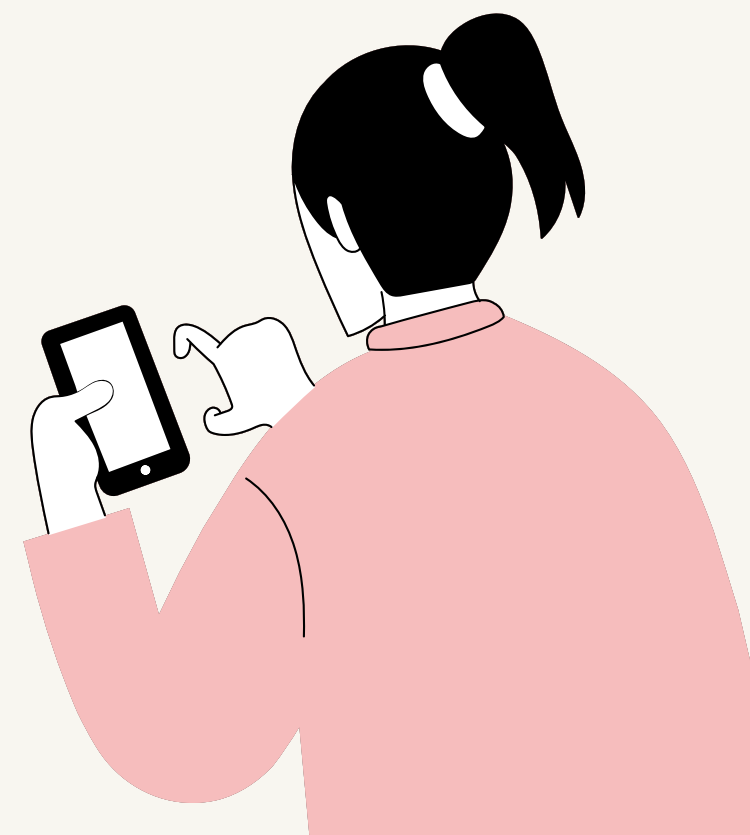

วิเคราะห์ปรากฏการณ์
กรณีศึกษา: ดราม่า "อินฟลูฯ" กับ "วุฒิภาวະคนไทย"

คำถามชวนคิด

"เมื่อเห็นข่าวดราม่าในโซเชียลมีเดีย
สิ่งแรกที่เราโฟกัสคือ 'ตัวบุคคล'
หรือ 'ระบบ' ที่ทำให้เกิดคนแบบนั้น"

บทอ่านหลัก โพสต์วิเคราะห์ปรากฏการณ์

"อินฟลูเอนเซอร์ตลาดล่างและวุฒิภาวะของคนไทย"

ผู้เขียน ปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์ (Pavin Chachavalpongpun)

Pavin Chachavalpongpun

10 ชม. · 🌐

เมื่อวานนี้มีอีกเคสหนึ่งที่ญี่ปุ่น นักแสดงตลกหญิงชาวฟิลิปปินส์ชื่อว่า Kiray Celis ถูกวิจารณ์อย่างหนักจากชาวฟิลิปปินส์ที่อาศัยและทำงานอยู่ในญี่ปุ่น หลังจากทีนางได้โพสต์ภาพถ่ายพรีเวดดิ้ง ที่ถ่ายในย่านโดทงโบริ ที่โอซาก้า ภาพนี้แสดงให้เห็นนางนั่งอยู่บนตู้ vending machine กับคู่หมั้นของนางที่ชื่อ Stephan Estopia ซึ่งชาวเน็ตมองว่าเป็นการกระทำที่ไม่เคารพกฎระเบียบในห้องถิ่นและทรัพย์สินสาธารณะ ได้จุดประกายให้เกิดการถกเถียงกันในกลุ่มชาวฟิลิปปินส์ที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่นค่ะ

...ตัดมาที่อินฟลูตลาดล่างของไทย เมื่อวานมีคนให้ข้อมูลว่า มีผู้ติดตามอีแฉ็กแปปโฮถึง 8.6 ล้านคน หรือประมาณ 13.23% ของประชากรไทย เป็นตัวเลขที่น่าตกใจ ดิฉันอยากวิเคราะห์ว่าเม่งเกิดอะไรขึ้นกับวุฒิภาวะของคนไทยในเรื่องนี้

1) อินฟลูตลาดล่างที่คนตามมากขนาดนี้ เกิดได้เพราะช่องว่างทางสื่อ คือ สื่อกระแสหลักไทยอ่อนแรงลงเรื่อยๆ เพราะข้อจำกัดทางโครงสร้างการเมือง อำนาจทุน และวัฒนธรรมเซ็นเซอร์ตัวเอง ทำให้ไม่สามารถผลิตคอนเทนต์ที่ “แรง-สด-ตรง” แบบที่ผู้ชมต้องการ อินฟลูจึงสอดแทรกเข้ามาแทนที่ง่ายมากค่ะ เพราะพูดได้ทุกอย่างไม่ต้องรับผิดชอบอะไรเลย

เมื่อวานนี้มีอีกเคสหนึ่งที่ญี่ปุ่น นักแสดงตลกหญิงชาวฟิลิปปินส์ชื่อว่า Kiray Celis ถูกวิจารณ์อย่างหนักจากชาวฟิลิปปินส์ที่อาศัยและทำงานอยู่ในญี่ปุ่น หลังจากทีนางได้โพสต์ภาพถ่ายพรีเวดดิ้ง ที่ถ่ายในย่านโดทงโบริ ที่โอซาก้า ภาพนี้แสดงให้เห็นนางนั่งอยู่บนตู้ vending machine กับคู่หมั้นของนางที่ชื่อ Stephan Estopia ซึ่งชาวเน็ตมองว่าเป็นการกระทำที่ไม่เคารพกฎระเบียบในท้องถิ่นและทรัพย์สินสาธารณะ ได้จุดประกายให้เกิดการถกเถียงกันในกลุ่มชาวฟิลิปปินส์ที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่นค่ะ

...ตัดมาที่อินฟลูตลาตลาดล่างของไทย เมื่อวานมีคนให้ข้อมูลว่า มีผู้ติดตามอีแฉ็กแบปโฮถึง 8.6 ล้านคน หรือประมาณ 13.23% ของประชากรไทย เป็นตัวเลขที่น่าตกใจ ดีขึ้นอยากวิเคราะห์ว่าแม่งเกิดอะไรขึ้นกับบุคลิกภาวะของคนไทยในเรื่องนี้

1) อินฟลูตลาตลาดล่างที่คนตามมากขนาดนี้ เกิดได้เพราะช่องว่างทางสื่อ คือ สื่อกระแสหลักไทยอ่อนแรงแรงลงเรื่อยๆ เพราะข้อจำกัดทางโครงสร้าง การเมือง อำนาจทุน และวัฒนธรรมเซ็นเซอร์ตัวเอง ทำให้ไม่สามารถผลิตคอนเทนต์ที่ “แรง-สด-ตรง” แบบที่ผู้ชมต้องการ อินฟลูจึงสอดแทรกเข้ามาแทนที่ง่ายมากค่ะ เพราะพูดได้ทุกอย่างไม่ต้องรับผิดชอบอะไรเลย

2) อัลกอริทึมรักของต่ำ เพราะมันดูง่ายกว่า ไม่ต้องคิดเยอะ ไม่ต้องใช้สมอง แพลตฟอร์มอย่าง TikTok, YouTube, Facebook อัลกอริทึมถูกออกแบบให้ผลักคอนเทนต์ที่ดูง่ายที่สุด ไม่ต้องคิด ไม่ต้องกลั่นกรอง คอนเทนต์คุณภาพสูงจึงแพ้ตั้งแต่ยังไม่เริ่ม เพราะมันต้องใช้สมาธิ ส่วนคอนเทนต์ตลาดล่าง—เร็ว ตลก หยาบ นินทา—เหมาะกับอัลกอริทึมที่สุด

3) ความรู้สื่อ หรือ Media Literacy ของสังคมไทยต่ำกว่ามาตรฐานโลก คนจำนวนมากไม่รู้เลยว่า อินฟลูไม่มีข้อผูกมัดด้านความจริง ความรับผิดชอบ หรือจริยธรรมเหมือนสื่อ (ที่แม่ก็มีน้อยมากในไทย) พอไม่รู้ ก็เชื่อ พอเชื่อ ก็ถูกลากไปทั้งชุด นี่คือปัญหาเชิงโครงสร้างมากกว่าปัญหาคนโง่—เป็นปัญหาว่า “เราไม่เคยถูกสอนให้ดูสื่อเป็น”

4) การเสฟสื่อกลายเป็นการระบาย ไม่ใช่การหาความรู้ ผู้คนเครียด เศรษฐกิจแย่ การเมืองกดทับ ทำให้สื่อกลายเป็นที่ระบายอารมณ์ ไม่ใช่พื้นที่ของข้อมูล คอนเทนต์ตลาดล่างจึงตอบโจทย์มากกว่า เพราะมัน มอบการหลุดพ้นชั่วคราว แต่ไม่มีสาระอะไรเลย

5) วัฒนธรรม “ไม่ต้องคิดเยอะ เดี่ยวปวดหัว” ของไทยฝังลึกมาก คอนเทนต์คุณภาพกลายเป็นของเฉพาะกลุ่ม ส่วนคอนเทนต์ไร้คุณภาพกลายเป็นกระแสหลัก นี่คือผลลัพธ์ของการปลูกฝังระบบการศึกษาที่ไม่เคยให้ คนตั้งคำถาม

...สรุปสั้นๆ นะคะ 8.6 ล้านคนที่ตามอินฟลูตตลาดล่าง ไม่ได้สะท้อนความดังอีกเท่าที่มันสะท้อนว่า สังคมไทยกำลังผลักอำนาจการชี้นำไปให้ คนที่ไม่ต้องมีมาตรฐานใดๆ ทั้งสิ้น และปล่อยให้ “ของตื้น” กลายเป็น วัฒนธรรมหลักของประเทศ

บริบทเหตุการณ์

เหตุการณ์ไวรัส ยูทูบเบอร์ชื่อดัง ("แจ็กแปปโฮ") ปีนโต๊ะ/
หลังการถกที่ญี่ปุ่น

กระแสสังคม ถูกวิพากษ์วิจารณ์เรื่องความไม่เหมาะสม
กาลเทศะ

สิ่งที่น่าสนใจ

ทำไมโพสต์นี้ถึงไม่ใช่แค่การ "ด่า" พฤติกรรมส่วนตัว
แต่เป็นการ "เปิดแผล" โครงสร้างสังคมไทย

ข้อโต้แย้งหลักของผู้เขียน

ทำไมอินฟลูฯ สายนี้ถึงมีผู้ติดตาม 8.6 ล้านคน?

ข้อโต้แย้งหลักของผู้เขียน

ทำไมอินฟลูฯ สายนี้ถึงมีผู้ติดตาม 8.6 ล้านคน?

ผู้เขียนวิเคราะห์ผ่าน 5 ประเด็น

1.ช่องว่างทางสื่อ สื่อหลักอ่อนแอ ถูกเซ็นเซอร์ ผลิตคอนเทนต์ "แรง-สด-ตรง" ไม่ได้

2.อัลกอริทึม แพลตฟอร์มดันคอนเทนต์ที่ "ดูง่าย ไม่ต้องคิด" (เร็ว ตลก หยาบ)

3.ความรู้เท่าทันสื่อต่ำ คนแยกแยะไม่ออก เชื่อสิ่งที่เห็น ง่ายตาย

4.การเสปสื่อเพื่อระบาย ชีวิตจริงเครียด (เศรษฐกิจ/การเมือง) จึงเสปสื่อเพื่อ "หลุดพ้นชั่วคราว"

5.วัฒนธรรม "ไม่ต้องคิดเยอะ" การศึกษาไม่สอนให้ตั้งคำถาม "ของตื่น" จึงกลายเป็นวัฒนธรรมหลัก

คำถาม

"ใน 5 ข้อนี้ ข้อไหนที่นักศึกษาคิดว่า เป็นปัจจัย
ที่ทรงพลังที่สุดที่ทำให้คอนเทนต์ลักษณะนี้
ได้รับความนิยม"

การวิเคราะห์ด้วย 5W1H เชิงวิพากษ์

เราจะไม่อ่านแค่ว่า 'ใครทำอะไร' แต่จะอ่านว่า 'ผู้เขียนต้องการสื่อสารอะไรผ่านสิ่งเหล่านั้น'

Who ใครคือจำเลย?

What ข้อโต้แย้งหลัก

Where (พื้นที่)

How (กลวิธีทางภาษา)

การวิเคราะห์ด้วย 5W1H เชิงวิพากษ์

เราจะไม่อ่านแค่ว่า 'ใครทำอะไร' แต่จะอ่านว่า 'ผู้เขียนต้องการสื่อสารอะไรผ่านสิ่งเหล่านั้น'

Who (ใครคือจำเลย?) ไม่ใช่แค่ "แจ็กแปปโฮ" แต่คือ "คนไทย 8.6 ล้านคน" และ "ระบบการศึกษา"

What (ข้อโต้แย้งหลัก) ความนิยมในคอนเทนต์ตลาดล่าง ไม่ใช่ รสนิยมส่วนตัว แต่คือ "ความล้มเหลวเชิงโครงสร้าง"

Where (พื้นที่) Facebook เอื้อต่อภาษาที่ "แรง" และ "ตรงไปตรงมา" (เช่นคำว่า "ของต่ำ", "อีแจ็ก")

How (กลวิธีทางภาษา) ใช้ Rhetoric ที่ขี้วยุและเหยียดหยาม เพื่อ กระตุกอารมณ์ และสร้างเส้นแบ่งระหว่าง "ผู้มีปัญญา" กับ "ตลาดล่าง"

คำถาม

"การที่ผู้เขียนใช้คำแรง ๆ เช่น 'ตลาดล่าง' หรือ 'อี...' ถือเป็นกลวิธีทางวรรณกรรม หรือ เป็นเพียงการเหยียดชนชั้น"

การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ด้วยคำถาม “ทำไม”

1. **Fact:** คนติดตาม 8.6 ล้านคน -> ทำไม?
2. **Step 1** เพราะคอนเทนต์ดูง่าย ไม่ต้องคิด (Algorithm) -> ทำไม?
3. **Step 2** เพราะชีวิตจริงเครียด ต้องการระบาย -> ทำไม?
4. **Step 3** เพราะสื่อหลักไม่ตอบโจทย์ ถูกเซ็นเซอร์ -> ทำไม?
5. **Step 4** เพราะคนดูแยกแยะคอนเทนต์ขยะไม่ออก -> ทำไม?
6. **Root Cause** เพราะ "ระบบการศึกษา" ไม่สอนให้คนตั้งคำถาม
สร้างพลเมืองที่เชื่อฟังมากกว่าคิดวิพากษ์

กิจกรรม "วงสนทนา"

1. วิเคราะห์มุมมอง

นักศึกษาเห็นด้วยกับผู้เขียนหรือไม่ ที่ว่ายอดผู้ติดตาม
8.6 ล้านคน สะท้อนความล้มเหลวของการศึกษาไทย"

2. วิเคราะห์ตนเอง

"ลองใช้ “ทำไม” กับตนเอง ทำไมเราถึงติดตาม
(หรือเลือกที่จะไม่ติดตาม) อินฟลูเอนเซอร์บางคน"

เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง
เวลาเครียด เราเสพติดแบบไหน

คำถามสังเคราะห์เพื่อการอภิปราย

ประเด็นอำนาจ ใครเป็นคนที่นิยามว่าคอนเทนต์ไหนคือ
“ตลาดล่าง” หรือ “ตลาดบน” เป็นเรื่องของรสนิยมหรือชนชั้น

คำถามสังเคราะห์เพื่อการอภิปราย

ประเด็นโครงสร้าง หากระบบการศึกษาไทยสอนให้คน
"คิดเยอะ" ขึ้นจริง ยอดผู้ติดตามของอินฟลูเอนเซอร์เหล่านี้จะลดลงจริงหรือไม่ หรือเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ชอบความบันเทิง

คำถามสังเคราะห์เพื่อการอภิปราย

ประเด็นเปรียบเทียบ

สื่อต่างประเทศมีคอนเทนต์ลักษณะนี้หรือไม่ ถ้ามี แสดงว่า
ทฤษฎี "การศึกษาไทยล้มเหลว" ของผู้เขียนยังฟังขึ้นหรือไม่

สิ่งที่เราได้เรียนรู้จากการอ่านบทความสั้น ๆ

- ข้อความในโซเชียลมีเดียสามารถ**สะท้อนปัญหาสังคมที่ซับซ้อนได้** หากเราอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
- ดราม่าเรื่องหนึ่ง มัก**เชื่อมโยงกับโครงสร้างที่ใหญ่กว่าเสมอ**
เช่น การศึกษา, เศรษฐกิจ, การเมือง
- การวิเคราะห์ไม่ใช่เพื่อ "ตัดสิน" ว่าใครผิด แต่เพื่อ "**ทำความเข้าใจ**" กลไกที่ขับเคลื่อนสังคม

เกณฑ์การประเมิน	3 คะแนน (ดีมาก)	2 คะแนน (พอใช้)	1 คะแนน (ปรับปรุง)
1. การจับประเด็น (ส่วนที่ 1) (คิดเป็น 5 คะแนนเต็ม โดย หารเฉลี่ย)	ระบุสาเหตุได้ครบทั้ง 5 ระดับ และถูก ต้องตามบทความเป๊ะ เข้าใจคำสำคัญ (Keywords) เช่น Media Literacy, Escapism	ระบุสาเหตุได้ 3-4 ระดับ หรือจับใจ ความได้แต่ยังไม่ใช้คำศัพท์เชิง วิชาการ	ระบุได้น้อยกว่า 3 ระดับ หรือตอบตาม ความรู้สึกตัวเอง ไม่ได้เอามาจาก บทความ
2. การวิเคราะห์ตนเอง (ส่วนที่ 2)	ไต่ระดับคำถามลงไปได้ลึกถึง "ความ รู้สึกภายใน" หรือ "แรงกดดันทาง สังคม" (เช่น ความกลัว, ค่านิยม)	ไต่ระดับได้ แต่ยังวนเวียนอยู่กับ เหตุผลภายนอก (เช่น เพราะมันสนุก, เพราะเพื่อนดู)	ตอบคำถามซ้ำๆ วนไปวนมา หรือตอบ แบบขอไปที
3. การให้เหตุผล (ส่วนที่ 3)	แสดงจุดยืนชัดเจน มีการเชื่อมโยง ตรรกะระหว่าง "การศึกษา" กับ "สื่อ" ได้น่าสนใจ	มีจุดยืน แต่เหตุผลยังกว้างๆ หรือเป็น นามธรรมเกินไป	ตอบสั้นมาก เช่น "เห็นด้วยครับ" โดย ไม่มีเหตุผลประกอบ